

Obsah

Předmluva.....	7
I. Světová ekonomika jako vědní a studijní disciplína	9
1. Tradiční pojetí světové ekonomiky jako vědní disciplíny	9
2. Specifické disciplíny orientované na studium světové ekonomiky.....	12
3. Světová ekonomika jako globální sociálně ekonomický systém	13
II. Světové hospodářství - základy teorie a vývoj.....	15
1. Základy teorie světového hospodářství.....	15
1.1. Nárys teorie mezinárodní dělby práce a světové hospodářství	15
1.2. Tendence k rostoucí internacionalizaci a interdependenci a světové hospodářství..	20
1.3. Vědeckotechnický pokrok a světové hospodářství.....	21
1.4. Globální problémy	22
2. Vývoj světového hospodářství	25
2.1. Vznik světového hospodářství.....	25
2.2. Hlavní rysy poválečné etapy vývoje světového hospodářství s důrazem na 70. a 80. léta	26
2.3. Přechod od světového hospodářství rozčleněného na dvě soustavy k jednotnému tržnímu světovému hospodářství	32
3. Moderní ekonomický růst a strukturální změny ve světovém hospodářství.....	34
3.1. Světová výroba a moderní ekonomický růst.....	34
3.2. Strukturální odvětvové změny: typy struktur, fází a cest strukturálního vývoje.....	36
3.3. Obecné charakteristiky a zvláštnosti základních odvětví v hlavních skupinách zemí	39
III. Mezinárodní ekonomické a měnové vztahy a jejich subjekty	45
1. Formy a vývoj mezinárodních ekonomických vztahů, jejich subjekty a mechanismy.....	45
1.1. Obecná charakteristika.....	45
1.2. Vývoz a dovoz zboží	46
1.3. Vývoz a dovoz služeb.....	49
1.4. Vývoz a dovoz kapitálu	50
1.5. Vývoz a dovoz vědeckotechnických znalostí	53
1.6. Vývoz a dovoz (migrace) pracovních sil	54
1.7. Hlavní subjekty mezinárodních ekonomických vztahů	55
2. Mezinárodní měnová soustava	57
2.1. Formy a funkce světových (mezinárodních) peněz	57
2.2. Vývoj mezinárodní měnové soustavy a peněz.....	59
2.2.1. Bimetalismus.....	59

2.2.2. Čistý zlatý standard	59
2.2.3. Modifikovaný zlatý standard.....	59
2.2.4. Zlatý dolarový standard.....	61
2.2.5. Dolarový standard	63
IV. Rozvinuté tržní ekonomiky a jejich postavení ve světovém hospodářství	69
1. Postavení tří center	69
1.1. Výchozí kvantitativní charakteritika	69
1.2. Specifické rysy ekonomiky a hospodářské politiky tří center v jejich vnějších souvislostech	74
2. Americké centrum	76
3. Japonské centrum	81
4. Evropská společenství a jednotný vnitřní trh.....	83
4.1. Cíle a očekávané efekty "projektu 1992"	83
4.2. Základní prvky koncepce jednotného vnitřního trhu ES.....	85
4.3. Bilance realizace projektu 1992.....	90
V. Rozvojové tržní ekonomiky a jejich postavení ve světovém hospodářství	95
1. Základní ekonomická charakteristika rozvojového světa.....	95
1.1. Rozklad kolonialismu a vznik rozvojového světa	95
1.2. Převládající rysy ekonomiky rozvojových zemí	98
2. Hlavní tendence a problémy rozvojového světa.....	100
2.1. Rozšiřující se propast v ekonomické úrovni mezi RZ a RTE.....	100
2.2. Rostoucí diferenciacce a hlavní skupiny RZ.....	102
2.3. Vzestupná úloha tržních vztahů a změna v poměru mezi státním a soukromým sektorem	102
2.4. Industrializace.....	104
2.5. Zemědělský rozvoj, "zelená revoluce" a potravinový problém	105
2.6. Sociální problémy RZ	106
2.7. Mezinárodní spolupráce a integrace RZ. Nový mezinárodní ekonomický řád	107
3. Charakteristika hlavních rozvojových regionů	108
3.1. Stručná komparativní analýza hlavních rozvojových regionů.....	108
3.2. Významné rysy a problémy hlavních rozvojových regionů.....	110
VI. Centrálně plánované ekonomiky a jejich přeměny.....	115
1. Vznik a vývoj světové socialistické hospodářské soustavy	115
2. Hospodářsko-politická adaptační strategie zemí střední a východní Evropy ve druhé polovině 80. let a na počátku 90. let.....	123
3. Reformní úsilí Číny a dalších asijských zemí.....	138
VII. Postavení České a Slovenské Federativní Republiky ve světovém hospodářství	141

1. Vznik ČSR a její zapojení do světového hospodářství.....	141
2. Vývoj a důsledky zapojení ČSFR do světového hospodářství po druhé světové válce.....	142
3. Reorientace čs. vnějších ekonomických vztahů na začátku 90. let.....	148
VIII. Prognózy vývoje světového hospodářství.....	159
1. Prognózování ve světové ekonomice a globální prognostika.....	159
2. Některé hlavní práce o budoucnosti světové ekonomiky.....	161
Literatura.....	165

společnosti. Úspěšně počátkem 90. let více jak 5,3 mld. obyvatel, se ve stále větší míře propojují a ovlivňují bez ohledu na to, zdali z jedné a ekonomicky vyvinuté či zaostalé části zemského povrchu. Rostoucí vliv vnějšího ekonomického prostředí na jednotlivé národní ekonomiky výrazem rostoucí internacionalizace hospodářského života je hlavní příčinou toho, že prakticky žádné racionální ekonomické rozhodování na národní úrovni nemůže nepřihlížet k vývoji v zahraničí.

Vnější ekonomické prostředí má největší vliv zejména na relativně ekonomicky vyspělé společenské celky o menším ekonomickém rozměru, jež jsou daleko více zapojeny do mezinárodních ekonomických procesů, což platí v plném rozsahu i o ekonomice české.

Navíc přechod od neefektivního centralistického systému řízení na pluralistický politický systém a tržní ekonomiku předpokládá výrazné otevření naší ekonomiky a její výraznější propojení s ekonomikou evropskou a světovou. Mělo by být toto propojení účinné, je nezbytné znát jaké procesy ve světovém hospodářství probíhají, jaké jsou mechanismy jeho fungování, jaké instituce mezinárodního charakteru ve světě působí, jakými nástroji lze eliminovat negativní dopady vnějšího světa na naši ekonomiku či naopak jak využít a nastolit takové formy sytů, které přispějí ke zvýšení její účinnosti.

S ohledem na nezbytnost účelného a optimálního zapojení české ekonomiky do světového hospodářství z hlediska věcného a systémového, je solidní znalost ekonomických procesů a mechanismů světového hospodářství využitelných v naší praktické činnosti nezastupitelnou složkou znalostí vysokoškolsky vzdělaného ekonomy, připravovaného pro realizaci principů tržní ekonomiky.

Učební text je rozdělen do osmi základních bloků.

První je věnován charakteristice světové ekonomiky jako vědní a studijní disciplíny. Druhý část obsahuje základy teorie světového hospodářství, charakterizuje jeho vznik a vývoj spolu se základními strukturálními změnami, které v jeho rámci probíhají. Třetí část postihuje hlavní tendence vývoje mezinárodních ekonomických a měnových vztahů se zaměřením na hlavní formy realizace internacionalizace hospodářského života. Čtvrtá část se zabývá postavením rozvíjejících se tržních ekonomik ve světovém hospodářství s hlavním zaměřením na tři hlavní ekonomická centra - USA, Evropská společenství a Japonsko. Pátá část je věnována postavení rozvíjejících se světových hospodářství se zaměřením na hlavní problémy této části světa. Šestá část zachycuje náš základních prvních centralně plánovaných ekonomik v souvislosti s jejich přechodem na tržní ekonomiku. Sedmá se zabývá postavením ČR ve světovém hospodářství. Poslední část je věnována prognózám vývoje světového hospodářství se zaměřením na hlavní práce, které jsou této problematice ve svém věnovány.